

MÄRGATUD LINNULIIGID

LIIK	PAARE	LIIK	PAARE
1. aed-pöösaliind	3-4	37. mänsak	*
2. hakk	*	38. nõmmelõoke	1-2
3. hallpea-rähn	1	39. ohakaliind	1-2
4. hallhaigur	*	40. pasknäär	1-2
5. hall-kärbsenäpp	2-3	41. peoleo	0-1
6. hallrastas	4-5	42. piiritaja	1-3
7. hallvares	0-1	43. porr	1-2
8. harakas	*	44. pruunselg-pöösaliind	2-3
9. hiireviu	*	45. punarind	6-8
10. hoburastas	1	46. puukoristaja	3-5
11. hõbehaigur	*	47. põhjatihane	1-2
12. jääliind	0-1	48. põldlõoke	*
13. kaelustuvi	1-2	49. põialpoiss	2-3
14. kanepiliind	1-2	50. rasvatihane	5-10
15. karmiileevike	1-2	51. rabahani	*
16. kodukakk	1	52. rohevint	2-3
17. kodutuvi	*	53. ronk	*
18. kuldnokk	1-2	54. räästapääsuke	3-5
19. käbiliind	0-1	55. sabetihane	0-1
20. käblik	4-5	56. salu-lehelind	3-5
21. kägu	1	57. salutihane	2-3
22. käosulane	1-2	58. sinikael-part	1-2
23. kühmokk-luik	*	59. siidisaba	*
24. laulurastas	3-4	60. siisike	1-2
25. laululuik	*	61. sinitihane	2-3
26. leevike	1-2	62. sookurg	*
27. lepalind	1-2	63. suur-kirjurähn	3-4
28. linavästrik	4-5	64. suur-laukhani	*
29. metskiur	1-2	65. suurnokk-vint	1
30. mets-lehelind	4-5	66. sõtkas	2
31. metsvint	10-15	67. tutt-tihane	0-1
32. must-kärbsenäpp	5-6	68. vainurastas	1-2
33. mustpea-pöösaliind	1-2	69. valge-toonekurg	*
34. musträhn	1	70. võsaraat	1-2
35. mustrastas	4-5	71. väike-lehelind	4-5
36. musttihane	0-1	72. ööbik	1-2

* ülelennul, peatunud rände ajal, ei pesitse

LOODUSKAITSEALUSED LIIGID

Pargis:

jääliind – II kaitsekategooria
hallpea-rähn, hoburastas,
kodukakk, nõmmelõoke,
musträhn – III kaitsekategooria

HALLPEA-RÄHN

Pargi ümbruses ja ülelennul:

laululuik – II kaitsekategooria
hiireviu, sookurg, valge-toonekurg – III kaitsekategooria

Tõrva Gümnaasiumi park on looduskaitse all.

2009. aastal uurisid kohalikud linnuhuvilised Rein Mikk ja Olev Merivee põhjalikult pargi linnustikku.

Kogu Eestis on kirja pandud juba üle 370 linnuliigi. Tõrva Gümnaasiumi pargis (15,4 ha) ja pargi ümbruses (30 ha) märgati ja pandi kirja 72 linnuliiki. Tõenäoliselt pesitsejaid linde on 100-170 paari 50-55 liigist. Ülejäänud peatusid, näitasid end ülelennul ja rände ajal. Pesitsejatest lindudest on kuus liiki looduskaitse all.

Lindude tegutsemist on huvitav jälgida. Nende laulu kuulamine annab positiivse emotsiooni.

Tule Sinagi parki ja õpi linde ning nende laulu tundma!

PASKNÄÄR

LINAVÄSTRIK

PORR

MUST-KÄRBSENÄPP

Andmeid linnuvaatluse kohta saab jälgida ka internetis
<http://web.zone.ee/torvalinnuhuvilised>

Kasutatud allikad

Kuresoo, R., Relve, H., Rohtmets, I. 2001.
Eesti elusloodus. Kirjastus Varrak, Tallinn
<http://bio.edu.ee/loomad/Linnud>
<http://wikipedia.org>

Uuringu teostasid Rein Mikk ja Olev Merivee

Projekti juht ja infolehe koostaja on
Tõrva Gümnaasiumi õpetaja Liia Ortus

Infolehe koostamise algatas
Tõrva Gümnaasium

Infolehe koostamist toetas KIK

KESKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

TÕRVA GÜMNAASIUMI PARK

LINNUD

PUUKORISTAJA

puuklutt, puukoristi, puuvästrik, takutoristaja, piibutaja, puurähn

Puukoristaja on uudishimulik ja käbe lind. Sulekuub on sinihall, alapool veidi heledam, küljed pruunikad ja tume triip jooksmas üle silma. Tal on tugev sirge nokk ja taga lühike sabajupp. Väga liikuv ja osav ronija, kes ainsana meie lindudest puutüvedel pidevalt pea ees alla ronida armastab. Tema imetusväärne ronimisvõime on tingitud pikkade varvaste ebatavaliselt suurest siruulatusest ning teravaist ja tugevaist küünistest.

Puukoristaja lend on enamasti lühimaaline ja lainjas, maas kulgeb ta hüppeldes. Inimese suhtes pole ta arg, kuid säilitab loomupärase ettevaatlikkuse – eelistab inimese lähenemisel igaks juhuks puutüve taha peituda. Puukoristaja viled on lõikavad, nii et paratamatult jääb kuulama ja vaatama.

Pesitseda eelistab vane-mates leht- ja segametsades ning parkides tüveõõnsustes.

Munad on tal valged, roostepruunide ja hallide laikudega. Pojad on pesahoidjad ja lahkuvad pesast kolme-nädalastena. Poegade eest hoolitsevad mõlemad vanalinnud.

Põhitoiduks on suvel väikesed putukad, nende vastsed ja munad. Talvel toitub ka igasugustest puuseemnetest. Kogub oma maa-alale talvevarusid.

Kuidas lind, nõnda laul /Helme/

VÄIKE LEHELIND tegutseb viilkalt toitu otsides puuvõrades ja ka madalal põõsastes, napstas osavalt okstelt putukaid. Väljaspool pesitsusaega paiskab ta silma märgleva riiakusega, kuna jälitab alailma mõnda teist lindu. Tema laul on monotoonselt tiksuv „tsilp-tsalp-tsilp-tsalp”.

HALLRÄSTAS on suur ja rahva seas mitte eriti lugupeetud rästas. Pea ja sabapealne on hallid, selg pruun, pugu kollakas ning kaenlaalune valge. Rinnal ja külgedel on tumedad tähnid ja saba suhteliselt pikk. Hallrästa tunneb kaugelt ära tüütu käriseva hääle järgi, isegi ta laul koosneb peamiselt raginaist, käginaist ja viginast. Paristab oma aariat puult puule lennates. Sügisel toitub peamiselt marjadest, olles suurim marjasöödik, kuid kevadise ja suvise putukate ning umbrohuseemnete söömisega toob igal juhul rohkem kasu kui marjade söömisega kahju.

PUNARIND on pruuni selja, roostepunase kurgualuse ning suurte mustade silmadega armas lind. Tuleb inimesele lähedale, võnksutab keha, suskab saba püsti ja liigutab tiibu. Nagu edev plika hüpleb ta kergemeelselt ja uudishimulikult oma kergetel kõrgetel jalgadel. On väga kasulik, hävitades suurel hulgal kahjurputukaid.

SUUR KIRJURÄHN on kõige tavalisem rähniliik. Nokaga teeb muusikat – trummeldab. Ta kannab musta-valgekirjut arlekiinirüüd, mida jumestab punane sabaalune ning isaslinnul ka punane kukal. Rähni jalad on lühikesed, kaks varvast ette, kaks taha suunatud ja varustatud teravate küünistega. Väga jäik ning teravtipuline saba on puutüvel tegutsedes tänuväärseks toeks. Häälitsus on lühike terav „kgikk”. Iseloomulik on väga pikk kleepuv keel, mida on hea putukakäikudesse sisse lükata, et sealt vastsed ja valmikud kätte saada. Talvel tarvitab toiduks okaspuude seemneid.

Numbriga märgitud aladel on nähtud järgmisi linde:

3 - hallpea-rähn	36 - musttihane
12 - jäälinde	38 - nõmmelõoke
14 - kanepilind	43 - porr
15 - karminleevike	55 - sabatihane
16 - kodukakk	58 - sinikael-part
22 - käosulane	63 - suur-kirjurähn
27 - lepalind	65 - suurnokk-vint
32 - must-kärbsenäpp	66 - sõtkas
33 - mustpea-põõsalind	72 - ööbik

LEEVIKE on musta lagipea ja kurgualusega jässakas värvuline. Isaslinnu helepunane rind on nii silmatorkav, et looduses teda tähele panna ja ära tunda ei ole raske. Emaslinde roosakashalli värvusega on tagasihoidlikum. Põhitoiduks on seemned, võrsed ja pungad. Putukate ja röövikutega toidetakse vaid poegi.

VÕSARAAT on üks kartlik ja ettevaatlik lind. Sulestik silmapaistmatu, hallikas, kurgualune ja rind tuhkhallid, nokk sale ja terav. Toitu hangib sageli maapinnalt või seal kasvavatel taimedel, ka kuuseokstelt. Menüüsse kuuluvad eelkõige pisikesed ämblikud, liblikaröövikud ja limused, aga ka erinevate taimede seemned.

SÕTKAS on väike ja viimasel ajal üha suureneva arvukusega sukelpart, kes elutseb väiksematel metsajärvedel ja ka jõgedel. Isaslinnul on kontrastne must-valge sulestik, suur metallroheline pea, kõrge laup ja kollane silm. Heaks määramistunnuseks on valge laik põsel nokatüviku lähedal. Emaslinnu keha on põhitoonilt hall ning pea kastanpruun. Sõtkas toitub peamiselt selgrootutest loomadest ja vähem veetaimedest. Oma toitu hangib sukeldudes. Pesa teeb muusträhni vanasse pesaõõnsusse või pesakasti – seega maast üsna kõrgele. Vahel on pesa leitud ka puujuure alt või mõnest urust.

METSVINT on meil kõige rohkearvulisem laululind. Tegutseb peamiselt puu otsas, aga ka maas, kus liigub kiirete kergete hüpetega või kõndides. Pesa on poolkerajas pak-suseinaline ehitis peamiselt samblast ja samblikust. Toitub pesitsuse ajal putukatest, ka poegi toidab eranditult putukatega. Muul ajal toitub pungadest, umbrohu ja teiste taimede seemnetest ja marjadest. Kõige iseloomustavam häälitsemine on muidugi „vint, vint” või „pink, pink”.